

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Татарстан

Исполнительный комитет Рыбно-Слободского муниципального района
Муниципальное казенное учреждение "Отдел образования"
МБОУ «Шумбутская СОШ»

РАССМОТРЕНО

руководитель МО нач. классов

Вазикова Г.Г.
Вазикова Г.Г.

Протокол №1

СОГЛАСОВАНО

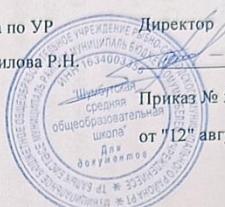
Заместитель директора по УР

Исмагилова Р.Н.
Исмагилова Р.Н.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Фарзутдинов Р.Х.



Адаптированная рабочая программа
обучающихся с ЗПР (вариант 7.1)

Учебный предмет

«Родная (татарская) литература»

Для 8 класса

На 2024 – 2025 учебный год

Содержание обучения в 8 классе.

119.9.1. Устное народное творчество.

119.9.1.1. Дастаны. Художественное своеобразие дастана. Виды дастанов.

Дастан «Идегэй» («Идегей») как памятник устного народного творчества. Реальная основа произведения. Система образов в дастане. Изображение сложного пути народа через призму масштабных событий, судеб великих исторических личностей.

119.9.2. Художественные приёмы в литературном произведении.

119.9.2.1. Пейзаж в литературном произведении. Виды пейзажа. Функции пейзажа.

Творчество Г. Баширова «Жидегэн чишмэ» («Семерица»). (отрывки). Нравственные истоки, традиции, обычаи, национальные черты татарского народа. Картины природы родного края.

Н. Арсланов «Яз» («Весна»). Образ весенней природы. Функции пейзажа в стихотворении.

119.9.2.2. Портрет как художественный приём. Функции портрета в произведении. Виды портрета: портрет-описание, портрет-сравнение, портрет-впечатление, психологический портрет.

Ф. Хусни «Йөзек кашы» («Перстень») (отрывки). Изображение перипетий в судьбе человека. Светлые лирические чувства героев произведения. Трагический финал любви.

Ш. Зигангирова «Татар кызына» («Татарской девушке»). Выразительные средства в портретной характеристике персонажа. Воспевание красоты татарской девушки.

119.9.2.3. Художественная деталь в литературном произведении. Функции художественной детали. Выделительная и психологическая виды художественной детали. Образы-вещи в литературном произведении.

Творчество А. Еники «Эйтэлмэгэн вассыять» («Невысказанное завещание»). Система образов. Проблематика повести. Потеря нравственных ориентиров в обществе. Судьба татарской нации. Философское значение понятия «завещание». Образы-вещи в произведении. Художественная деталь в раскрытии идеи произведения.

Х. Туфан «Каеннар сары иде» («Берёзы стали жёлтыми»). Образ ребёнка. Функции художественной детали в описании литературного образа.

119.9.2.4. Символ и литературное произведение. Типы символов в литературе. Художественный образ-символ.

Дардменд «Кораб» («Корабль»). Изображение судьбы нации, народа в образах корабля, бури, волны и пропасти.

Связь человека со Вселенной, миром, единство с природой. Символическая образность в стихотворении.

Жизнь и творчество Ф. Яруллина «Жилкәннәр жилдә сынала» («Упругие паруса») (отрывки). Судьба человека. Сила воли и сильный характер. Образ сильного человека. Особенности портрета литературных героев.

119.9.2.5. Психологизм как единство литературных приёмов. Виды приёмов психологизма. Роль психологических приёмов в раскрытии литературных образов, идейного содержания произведения.

А. Еники «Кем җырлады?» («Кто пел?»). Образ раненного лейтенанта, его чувства и переживания в последние моменты жизни. Образ татарской песни. Психологические приёмы в рассказе.

119.9.2.6. Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп). Виды художественного времени, типы пространства. Хронотопические образы.

Творчество А. Кутуя «Тапшырылмаган хатлар» («Неотосланные письма»). Эпистолярный жанр в литературе. Проблема любви и создания семьи, её разрешение в повести. Отношение автора к образам Галии и Искандера. Романтическое изображение нового человека. Хронотопические образы.

М. Галиев «Кичке сурәт» («Вечерний пейзаж»). Бинарные оппозиции в определении идеи произведения.

119.9.3. Теория литературы.

Дастан, пейзаж, портрет, художественная деталь, образы-вещи, собирательный образ, художественное время и пространство (хронотоп), психологизм, символизм, символический образ, эпистолярный стиль, исторический роман, романтизм, романтический образ.

8 класс – 34 сәгать (рус телендә белем бирү мектәпләренә)

№ п/п	Наименование разделов и тем программы	Количество часов			Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
		Всего	Контрольные работы	Практические работы	
Устное народное творчество/Халық авыз ижаты					
1.	Устное народное творчество. Дастаны/ Халық авыз ижаты. Дастаннар	4		Проектная работа-1	
Әдәби әсәрдә сәнгати алымнар					
2.	Пейзаж в литературном произведении. Пейзаж. /Әдәби әсәрдә сәнгати алым. Пейзаж	5			
3.	Художественные приемы в произведениях. Портрет/ Әдәби әсәрдә сәнгати алымнар. Портрет	6			
4.	Художественные приемы в произведениях. Литературный деталь/ Әдәби әсәрдә сәнгати алымнар. Әдәби деталь	5		Тест-1	
5.	Символ и литературное произведение. Типы символов в литературе. /Символизм. Әдәби әсәрдә символларның төрлөре	4			
6.	Психологизм. Виды приемов психологизма/ Психологизм. Әдәби әсәрләрдә психологизм алымнары	4		Сочинение-1	
7.	Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп). Виды художественного времени, типы пространства. /Хронотопические образы. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт (хронотоп). Хронотопик образлар	5		Сочинение -1	
8.	Итоговый урок/Нәтижәләр чыгару	1	Контрольная работа -1		
Итого		34	1		

№	Тема	Дәрес темасы	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлегенәң төп төрләре	дата
Халық авыз ижаты					
1	Устное народное творчество. Дастаны/ Халық авыз ижаты. Дастаннар (4 сәгать)	<p>1. Устное народное творчество. Дастаны. Художественное своеобразие дастана. Виды дастанов. / Халық авыз ижаты буларак дастаннар. «Идегэй» – тарихи дастан.</p> <p>2. Дастан «Идегэй» как памятник устного народного творчества. Реальная основа произведения. Система образов в дастане. /Идел йортның улы Идегэй кем ул? «Идегэй» дастанында образлар системасы.</p> <p>3. Дастан «Идегэй». Изображение сложного пути народа через призму масштабных событий, судеб великих исторических личностей. /Өдәм гарибә шул булыр — Кайтып илен тапмаса! «Идегэй» дастанының идеясе һәм аның сәнгатьчә гәүдәләнеше.</p> <p>4. Проектная работа «Наш дом родной – Идель...». / Проект эше «И, Идел йорт, Идел йорт»</p>	1	<p>Уку: мәгънәсен аңлат, сәнгатьле итеп уку. Фольклор әсәренең тексты белән эшләү: укыган текстның эчтәлегенә кагылышлы сорауларга жавап бирү, әсәренең сюжет һәм композиция үзенчәлекләрен бәяләү.</p> <p>Уку-укыту әңгәмәсе: укылган әсәр эчтәлегенә нигезләнеп әңгәмәдә катнашу, үз фикеренде формалаштыру һәм аны нигезли һәм яклы алу, дастан жанрына хас үзенчәлекләрне билгеләү.</p> <p>Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сейләү.</p> <p>Проект эше: проект эшен башкару өчен кирәклө материалны җыю һәм системага салу, фикер алышу, чыгыш ясаву</p>	
2	Пейзаж в литературном произведении. Пейзаж. /	5.Когда камень заговорит? Пейзаж в литературном произведении. Виды пейзажа. Функции пейзажа./Таш кайчан телгә килә? Әдәби алым буларак пейзажның әсәрдәге роле.	1	<p>Уку: текстны аңлат, сәнгатьле уку.</p> <p>Уку әңгәмәсе: эчтәлек буенча сорауларга жаваплар бирү.</p> <p>Әдәби әсәр тексты белән эшләү: әсәренең</p>	

	<p>Әдәби әсәрдә сәнгати альм. Пейзаж (5 сәгать)</p>	<p>6. Роман Г.Баширова «Семерица». Роль пейзажа. /Жидегән чишмә нәрсә турында жырлый? Г. Бәшировның «Жидегән чишмә» романының идеясен ачуда пейзажның роле</p> <p>7. Роман Г.Баширова «Семерица». Картины природы родного края./Табигатьнен үз кануннары бар. Г. Бәшировның «Жидегән чишмә» романында табигать образлары</p> <p>8. Роман Г.Баширова «Семерица». Нравственные истоки, традиции, обычаи, национальные черты татарского народа. /Табигать-ананың сулышын тоеп. Г. Бәшировның «Жидегән чишмә» романында пейзаж сурәтләнеше ярдәmendә татар халкының рухи байлыгын ачу</p> <p>9. Образ весенней природы. Функции пейзажа в стихотворении. Стихотворение Н. Арсланова «Весна»./Күнеленә сандугач керсә... Лирик әсәрләrdә пейзажның үзенчәлеге: Н. Арслановның «Яз» шигыре</p>	1	<p>темасын hәм проблемасын билгеләү, әсәрнен идеясен формалаштыру.</p> <p>Текстны сөйләү: иҗади сөйләү.</p> <p>Әдәби-теоретик тәшенчәләрне үзләштерү.</p> <p>Уткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү</p>	
3	<p>Художественные приемы в произведениях. Портрет/ Әдәби әсәрдә сәнгати альмнар. Портрет (6 сәгать)</p>	<p>10.Портрет как художественный приём. /Сәнгати альм буларак әдәби әсәрдә портрет бирелеше</p>	1	<p>Уку: текстны сәнгатьле уку.</p>	
		<p>11. Функции портрета в произведении. Виды портрета: портрет-описание, портрет-сравнение, портрет-впечатление, психологический портрет./Гасырлар аша күз салып. Тарихи әсәрләrdә портрет бирү үзенчәлеге. (Н. Фәттахның «Әтил сүы ака торур» әсәре мисалында)</p>	1	<p>Уку: текстны сәнгатьле уку.</p> <p>Уку әңгәмәсө: эчтәлек буенча сорауларга жаваплар бирү, укылган әсәр турында сөйләшүдә катнашу.</p>	
		<p>12.Портрет как отражение внутренней жизни человеческой души в произведении Н.Фаттаха «Итиль-река течет»/Иәр хиснен үз йәзе бар. Н. Фәттахның «Әтил сүы ака торур» әсәрендә портрет геройның эчке дөньясын ачу чарасы</p>	1	<p>Әдәби әсәр тексты белән эш: әдәби әсәрнен төрен hәм жанрын билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү чараларын билгеләү, сәнгатьлелек чараларын тексттан табу, аларның мәгънәләрен аңлау hәм тексттагы әhәмиятен билгеләү.</p> <p>Әсәр героена бәя: автор сурәтләвенә нигезләнеп, телдән, геройның портретын тасвирлау.</p>	

		<p>13. Произведение Ф.Хусни «Перстень». Изображение перипетий в судьбе человека. Светлые лирические чувства героев произведения. Трагический финал любви./Хислэр һәм акыл каршылыгы Ф. Хөснинең «Йөзек кашы» әсәрендә психологик портрет түдүрү үзенчәлөгө</p> <p>14. Портрет-сравнение в произведении Ф.Хусни «Перстень». / Рухи халәтнең тышкы чагылышы нинди? Ф. Хөснинең «Йөзек кашы» әсәрендә чагыштырма портрет</p> <p>15. Стихотворение Ш. Зигангирова «Татарской девушке». Выразительные средства в портретной характеристике персонажа. Воспевание красоты татарской девушки./Узе уңган, үзе тыйнак – татар кызы... Ш. Жиһангированың «Татар кызы» шигырендә милли портрет бирелеше.</p>	1	<p>Әдәби-теоретик тәшенчәләрне үзләштерү.</p> <p>Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү</p>	
		<p>16. Художественная деталь в литературном произведении. Функции художественной детали. Выделительная и психологическая виды художественной детали. Образы-вещи в литературном произведении./Сәнгати алым буларак әдәби деталь, әйберләр дөньясы</p> <p>17. Психологические виды художественной детали в произведении А.Еники «Невысказанное завещание». / Йөрәк түрәндәгә хисләр. Ә. Еникинең «Әйтелмәгән васыяты» әсәрендә әдәби детальнең психологик төрләре</p>	1	<p>Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку.</p> <p>Уку әңгәмәсе: укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга жаваплар бирү, укылган әсәр түрүнде сөйләшүдә катнашу.</p> <p>Әдәби әсәр тексты белән эш: әсәрнең темасын, идеясен һәм проблемасын билгеләү, әсәр геройларына карата үз мөнәсәбәтене анализлау һәм белдерү.</p> <p>Текстны сөйләп бирү: кыскача сөйләү.</p> <p>Әдәби-теоретик тәшенчәләрне үзләштерү.</p>	
		<p>18. Хаситә или кнут? Образы-вещи в произведении А.Еники «Невысказанное завещание»./ Хәситәме, камчымы?.. Ә. Еникинең «Әйтелмәгән васыяты» әсәрендә әйберләр дөньясының әсәр идеясен ачудагы роле</p> <p>19. Стихотворение Х. Туфана «Берёзы стали</p>	1	<p>Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү.</p> <p>Тикшерү эшеге: тест бирлемнәрен үтәү.</p>	
4	<p>Художественные приемы в произведениях.</p> <p>Литературный деталь/ Әдәби эсәрдә сәнгати алымнар.</p> <p>Әдәби деталь (әйберләр дөньясы)</p> <p>(5 сәгать)</p>	<p>16. Художественная деталь в литературном произведении. Функции художественной детали. Выделительная и психологическая виды художественной детали. Образы-вещи в литературном произведении./Сәнгати алым буларак әдәби деталь, әйберләр дөньясы</p> <p>17. Психологические виды художественной детали в произведении А.Еники «Невысказанное завещание». / Йөрәк түрәндәгә хисләр. Ә. Еникинең «Әйтелмәгән васыяты» әсәрендә әдәби детальнең психологик төрләре</p> <p>18. Хаситә или кнут? Образы-вещи в произведении А.Еники «Невысказанное завещание»./ Хәситәме, камчымы?.. Ә. Еникинең «Әйтелмәгән васыяты» әсәрендә әйберләр дөньясының әсәр идеясен ачудагы роле</p> <p>19. Стихотворение Х. Туфана «Берёзы стали</p>	1	<p>Уку: текстның мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку.</p> <p>Уку әңгәмәсе: укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга жаваплар бирү, укылган әсәр түрүнде сөйләшүдә катнашу.</p> <p>Әдәби әсәр тексты белән эш: әсәрнең темасын, идеясен һәм проблемасын билгеләү, әсәр геройларына карата үз мөнәсәбәтене анализлау һәм белдерү.</p> <p>Текстны сөйләп бирү: кыскача сөйләү.</p> <p>Әдәби-теоретик тәшенчәләрне үзләштерү.</p>	

		жёлтыми». Образ ребёнка. Функции художественной детали в описании литературного образа./Сары – сагыш билгесе. Лирик әсәрләрдә әдәби деталь: Х. Туфанның «Каеннар сары иде» шигыре			
		20. Повторение. Тест /Уткән материалны кабатлау. Тикшерү әше: тест биремнәрен үтәү.	1		
5	Символ и литературное произведение. Типы символов в литературе. /Символизм. Әдәби әсәрдә символларның төрләре (4 сәгать)	21. Символ и литературное произведение. Типы символов в литературе. Художественный образ-символ./ Символизм. Әдәби әсәрдә символларның төрләре	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәренең тексты белән әшләү: әсәр текстын белү һәм аңлауны ачыклый торган сорауларга жаваплар бирү, текстка таянып үз фикерләрен нигезләү.	
		22. Произведение Ф. Яруллина «Упругие паруса». Судьба человека. Сила воли и сильный характер. Образ сильного человека./Язмыш сынавын һәркем үзенчә кичерә. Ф. Яруллинның «Жилкәннәр жилдә сынала» повестенда кеше язмыши, рухи батырлык мәсъәләсе.	1	Әсәр героена бәя: автор сурәтләвенә нигезләнеп, телдән, геройны тасвирлау. Декламацияләү: текстны сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Әдәби-теоретик төшенчәләрне үзләштерү.	
		23. Особенности портрета литературных героев в произведении Ф. Яруллина «Упругие паруса». / Жилкәненең жилләр екса. Ф. Яруллинның «Жилкәннәр жилдә сынала» повестенда герой характерын ачарга ярдәм иткән символлар	1	Уткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү	
		24. Таинственный мир поэзии. Символическая образность в стихотворении Дардменда «Корабль». /Шигъриятнән серле дөньясы. Шигърияттә символизм: Дәрдемәнднән «Кораб» шигыре	1		
6	Психологизм. Виды приемов психологизма/ Психологизм. Әдәби әсәрләрдә психологизм	25. Психологизм как единство литературных приёмов. Виды приёмов психологизма. Роль психологических приёмов в раскрытии литературных образов, идейного содержания произведения./Психологизм. Әдәби әсәрдә психологизмың төрләре	1	Уку: мәгънәсен аңлап, сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәр тексты белән әшләү: текстның исеме, рәсемнәр, ачкыч сүзләр аша әсәренең әчтәлеген фаразлау, вакыйгалар эзлеклелеген билгеләү, геройның хисләрен белдерә торган сурәтләү һараларын билгеләү.	

	<p>алымнары (4 сәг.)</p>	<p>26. Рассказ А. Еники «Кто пел?». Образ раненного лейтенанта, его чувства и переживания в последние моменты жизни. Образ татарской песни. Психологические приёмы в рассказе./Тән ярасын оныттырырлык мон. Э. Еникинең «Кем жырлады» әсәрендә психологизм аша геройның рухи халәтен ачу.</p> <p>27. Творческая работа:сочинение./Ижади эш: сочинение язы.</p> <p>28. Творческая работа:сочинение. /Ижади эш: сочинение язы.</p>	1	<p>Үз карашын формалаштыру һәм дәлилләү.</p> <p>Текстны сөйләү: жентекләп сөйләү.</p> <p>Әдәби-теоретик тәشنчәләр белән эшләү: психологизм үзенчәлекләрен ачыклау.</p> <p>Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү.</p> <p>Ижади эш: сочинение язы</p>	
7	<p>Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп). Виды художественного времени, типы пространства.</p> <p>/Хронотопические образы.Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт (хронотоп).</p> <p>Хронотопик образлар (5 сәгать)</p>	<p>29. Художественное время и пространство в литературном произведении (хронотоп). Виды художественного времени, типы пространства. Хронотопические образы. Стихотворение М. Галиева «Вечерний пейзаж». Бинарные оппозиции в определении идеи произведения./Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт.</p> <p>Лирик әсәрләрдә хронотоп бирелеше: М. Галиев «Кичке сурәт»</p>	1	<p>Уку: текстны мәгънәләрен аңлап, сәнгатьле итеп уку.</p> <p>Уку әңгәмәсе: исемнең әчтәлек белән бәйләнешен табу, укылган текстның әчтәлеге буенча сорауларга жавап бирү.</p> <p>Әсәр героена бәя.</p> <p>Рәсемнәр һәм иллюстрацияләр буенча сөйләү.</p> <p>Әдәби-теоретик тәشنчәләр белән эшләү: хронотоп тәشنчәсөн ачыклау.</p>	
		<p>30. Творчество А. Кутуя . Произведение «Неотосланные письма». Эпистолярный жанр в литературе. Романтическое изображение нового человека. Хронотопические образы.</p> <p>/Жырга тиң мәхәббәт . Г. Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повестенда хронотоп бирелеше.</p>	1	<p>Әңгәмәдә катнашу, үз фикерене булдыру һәм аны нигезлү, яклау.</p> <p>Ижади эш: сочинение язы</p> <p>Үткән материалны ныгыту: гомумиләштерү, сорауларга телдән жаваплар бирү</p>	
		<p>31.Проблема любви и создания семьи, её разрешение в повести. Отношение автора к образам Галии и Искандера. /Гайлә – тигез хокуклы кешеләр союзы ул. Г. Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар повестенда геройлар язмышын ачарга ярдәм итүче хронотопик образлар</p>	1		

		32. Как я вижу семейную жизнь? Беседа по произведению А. Кутуя «Неотосланные письма». /Гайлә тормышын мин ничек күзаллый? Г. Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар повесте буенча эңгәмә.	1		
		33. Творческая работа: сочинение/ Иҗади эш: сочинение язы	1		
8	Итоговый урок/ Нәтижәләр чыгару (1 сәгать)	34. Повторение пройденного материала. Контрольная работа. / Уткән материалны кабатлау. Контроль эш. Нәтижәләр чыгару	1	Комплекслы кабатлау. Гомумиләштерү, сорауларга жаваплар бирү. Контроль тест биремнәрен үтәү	